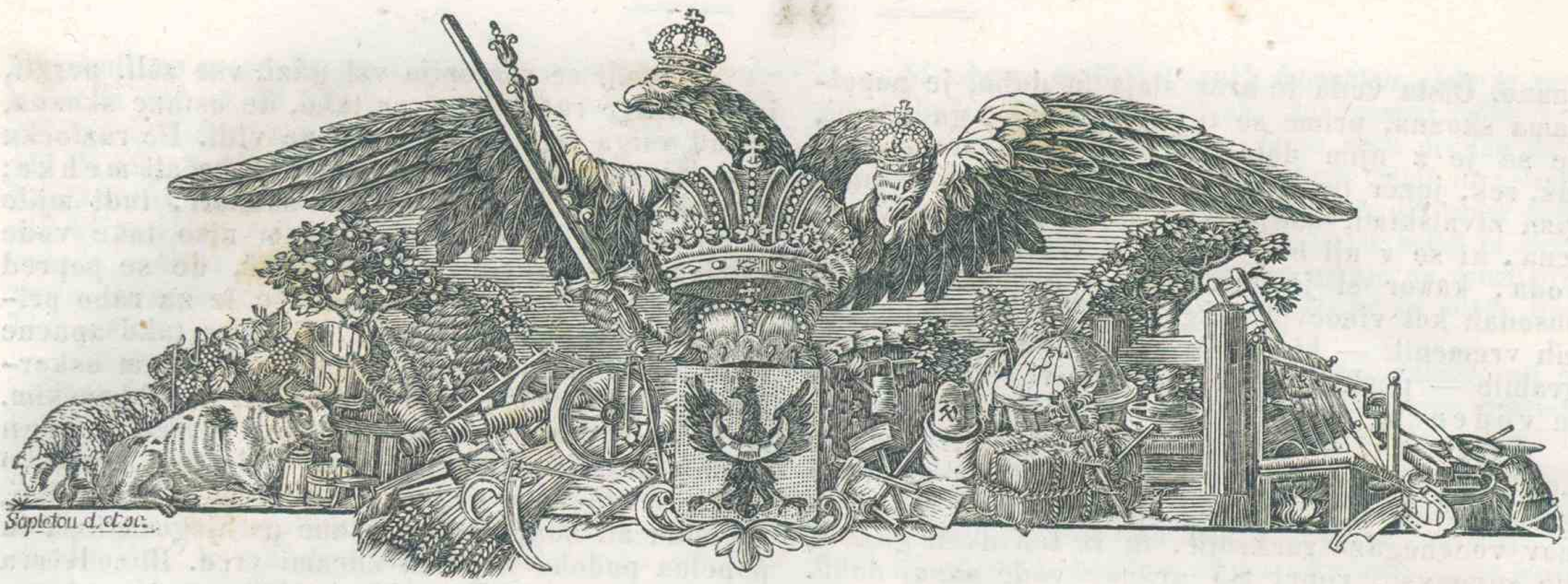

Kmetijske in rokodélske novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj IV. *V srédo 17. Rožniga cveta 1846.* List 24.

Perva vožnja na železnici skoz slovensko zemljo. *)

2. dan Rožniga cveta 1846.

Kakšin vrisk se širi iz daljine?
Kaj poméni visokoleteči
Dim in hlap? Ali vihrí dolj od Sevra
Gota divjiga nezmérna četa,
In markomanskih kónj presilna versta,
Al' groznih Hunov černa gnusna truma?
Čuj drag' Slovenec vriš in piš,
Čuj hrum in šum, čuj silno ropotanje! —
Pa ne prestraši se, — več zemlje tvoje,
Ki s kervjo je napojena predrago
Tvojih dedov, namakala ne bo
Človečja kri! To upamo v Boga,
In to železo je za poročanstvo,
Katero 'z krila zemlje je uzeto,
Pa se na njedre njene lepo leže,
Ko k materi pobožno, milo dete;
In ne hlepí, kakor stvar hudobna
V podobi meča po človečji kervi. —

Ta vrisk in piš, in glasni šum in hrum,
Ki se od morja do morja razlega,
Bo tvojih gôr glasil prid, moč in slavo,
In polja tvojiga bogastvo,
Na kterim v prihod bo kmetijstva lovor
Rumeno cvel, ne pa zeleni,
Sicer slavni, pa nesrečni Marta venec.

Ti stari Ptuj, ki vidil si Avgusta
In Rimsko silno moč, in Sevra divje
Narode vse, ki si pred groznim Turkom
Trepetal dostikrat, zdaj nasmehoval
Mirno se boš, ko ded unuku
Čez Kapitola stariga junake,
Bogate kupce, brihtne umetnike,
In hladnokervnimu Tevtonu,
Ki po vročejši kri bo v tvoje kleti
Priropotal.

Zató v vrisk in piš in šum in hrum
Zabuči tudi ti v trobento glasno
Veselja zlatiga piš, vriš in hrum:
Dnes Avstrije se matere deržave
Časti velika moč.

Trojna moč je stvarila to délo:
Térdni Nemec z modrim svojim duhom
Terdno voljo, očinsko ljubeznjo,
Ter sin Italje z berhkimi rokami,
In Slave sini s duhom in telesom.
Ta trojna moč, mogočna, kakor véra,
In upanje, ljubezen, — delo stvarja.
V terdni veri, da je v božji volji,
V upanji, de srečen bode narod,
V ljubezni, s ktero Avstrija nas ljubi,
Ko mati dete, al' ko jez svoj narod,
In njegov jezik, njegovo narodnost.

Zató v vrisk in piš, in šum in hrum
Zabuči dnes Slovenec svojo pesem,
In stopi dnes na gladko kolomajo,
Ki te do stariga bo nesla Celja.
Tak stópi, peljaj se prot' merzlim Sevru
V cesarsko Vindobono, v zlato Prago
Prestaro mesto slavniga naroda.

Pa veš, kaj 'maš domó prinesti seboj?
Le kar dobro je, pridno, in pošteno
Za narod tvoj, in tvojo lepo zemljo,
Kar duha dobriga in blaz'ga serca
In mile ti slovenšine ne žali.

V vrisk, in pisk, in šum in hrum zagromi
Očetu Ferdinandu in modrim
Mogočne Avstrije Vojvodam slavnim
Slava, slava, slava Njim na veke!
Naj vrisk in pisk, in šum in hrum razlega
Od morja do morja: Slovenc prisega
Zvest biti Avstrii, in k njeni sreči
Pomagat' hoče veči, vskidar veči!

Iz Štajarskiga. Kralovski.

*) Perva vožnja za ljudí in blagó po železnici od Dunaja do Celja in od tod nazaj je bila 2. dan Rožniga cveta z veliko častjo. V spomin tega dneva je bila žložena pričujoča pesem na hlaponi „Drava" po svobodni železnohlaponski meri.

Nekaj kemije (ločbe) kmetovavcam.

(Nadalje.)

23. §. Voda.

Vsak vodo dobro pozná, in vender naravoslovci še marsikaj od nje povedó, kar ni vsakimu

znano. Čista voda je brez slaja in duha, je popolnama skozna, prime se ti persta, to je, ga zmoči, če se je z njim dotakneš. Voda iz studencov, lúž, rek, jezér in iz morja ni čista, ampak z mnogimi živalskimi, rastljinskimi in rudnimi rečmí vbrejena, ki so v nji bolj ali manj rastopljene. Čista voda, kakor si jo kemikarji v posebno snažnih posodah kot vinocvet sožgó, ali po dolzih deževnih vremenih — ki so že vse ptuje iz zraka pograbile — poslednjič vlovijo, obstoji iz kislica in vodenca.

Lavoisier, neki nar glasovitniših francozkih kemikarjev ob času perviga punta, je pervi 85 gránov vode v 72 gránov kislogáza in v 13 gránov vodenogáza razkrojil, in iz teh dveh gázov, jih sožgavši, zopet 85 gránov vode nazaj dobil. Ob glavo so ga bili djali, pa ne zató, kér je bil vodo razkrojil, ampak kér so mislili, de obilo penezov imá. Ta znajdba je zaslovela po celi Evropi, vse je milovalo možaka take učenosti. Kemikarji od tačas do današnjiga dné so kot Lavoisier, in na mnogotere druge viže vodo velikrat že raskrojili, in vselej iz nje v enaki primeri kislogáza in vodenogáza dobili, in tudi iz teh dveh zrakov, ko bi si jih bili tudi po druzih potih ali iz druzih rečí naredili, so v znani primeri jih sožgavši, vodo naredili. Če se vzame gázov, vodo iz njih narediti, na vago, se jih mora vzeti v teži imenovane primere; če se jih pa vzame na méro, se mora vzeti vodenogáza — ki je 14 krat ložji od kislogáza — še enkrat toliko ko kislogáza; če pa vzameš eniga ali druziga na mero ali težo preveč, se ti, kar ga je preveč, s tim drugim v vodo ne zedini, ampak ostane gáz.

Kadar se ta dva gáza sožgeta, poči ta reč, kakor de bi bil s pušo vstrelil. Vodenogáz gré gori visoko v zrak, in se z druzimi gázi pomeša, tedaj tudi s kislogázam; strela iz oblaka v oblak ju zamore sožgati in v vodo spremeniti, in morde ravno tó je, kar grom imenujemo, ki se pa potem od mnogih oblakov in gorá odmeva; tudi se večkrat vidi za gromenjem bolj gostih in težjih vodenih kapelj z neba padati.

Težo čiste vode imajo učeni, primervati ji druge rečí; če neka posoda vode, postavimo, 1 funt teží, je enaka posoda cina 7, jekla ali železa 9, srebra 10, svinca 11, živiga srebra 14, zlata 19 funtov težka, i. t. d. Kar je ložjiga od vode, na nji plava; kar je težjiga, v nji vtoni; kar pa v vodi vtoni, zgubi od svoje lastne teže ravno toliko, kolikor voda teží, ki je bila pred na njegovim prostori.

Voda je vselej za toliko težji, kolikor je več rečí v nji raztopljenih. Če ti jajce na vodi ne plava, dobro jo osoli, pa ti bo na nji plavalo. Lože je tedaj plavati v morji, kot v druzih sladkih vodah, in barka, ki je takó obložena, de kar še na morji plava, bi se potopila, ko bi z njo v kako reko sladke vode zašli.

Vode je zlo veliko na sveti; dvakrat je več morja kot suhiga, in morja globočine tudi še niso znane; voda je tudi v podzemeljskih jamah, ki previdva s svojim v zemlje škorji ohlajenim puham stanovitne studence; voda je v rekah, jezérih i. t. d. Kar veliko je je v podnebnim zraku; je obstojni del vsih žival, rastljin, solí, in vsih rud, ki se v lepih in stanovitnih merah vledenovajo (kristalisiren). Pokaže se terda v ledu in snegu, ali mehka v kapljivotekoči podobi, ali tudi v razpenljivi kot puh; veliko je je v zraku nevidno raztopljene.

V vodi se raztopijo vsi gázi, vse solí, perztí, in še druge rude, in sicer takó, de ostane skozna, de od vsiga tega se v nji nič ne vidi. Po razločku v vodah raztopljenih rečí so te terde ali mehke; v terdi se ne da sočivje rado skuhati, tudi mjilo ne raztopiti; mnogim obertnikam niso take vode služivne, treba jih je kam djati, de se popred vstavijo ali vležejo, potem so še le za rabo pripravne. Najdejo se tekoče, čiste pa takó apnene vode, de, kar se va-nje dene, s kamnam oskorjajo (inkrustiren); taka je Kerka na Dalmaškim. Iz tacih vod apno, odločvaje se, lohak kamen (Tuff) postaja; če teče taka voda čez hrastovo listje, se ga apno prijemlje, sčasama listje strohní, na apnu ali zdaj kamnu, ostane pa njegova lepa in popolna podoba z vsimi žilcami vred. Blizo Rima je neka reka pri Tivoli, iz ktere se je apno v 400 do 500 čevljev globoko skalovje pa terdiga in zvonečiga kamna sprijelo; iz taciga kamna, ki mu pravijo Travertin, so Rimci že pred 2000 leti nar lepši palače in tempeljne sozidali, in zidajo še dan današnji! — Če se v to vodo kak pràv storjen kalúp ali model dene, se vzame za nekaj let iz njega lepa mojstrovska kamnata podoba. —

Vode so zdrave ali nezdrave; zdrava voda je nar bolji pijača za ljudí in živino; nikoli in nikjer nobene vode ne pij, če ne veš, de jo ljudjé navadno pijejo. Človeku, ki se hoče po dolgih in težkih opravkih spočiti in kratkočasovati, vsake toplice teknejo; bolj zdrav zrak, soznanjenje z mnogimi ljudmí, vesela tovaršija in dobro obložena miza je, kar tacimu dobro dé, za kopanje pa veliko ne skerbi; pravi bolnik pa naj gré le s svetam razumniga zdravnika v toplice; niso ne vsake toplice za vsakiga bolnika. Toplice so po razločku v njih raztopljenih zlo mnogoverstnih gázov, solí in druzih rud zlo razločne, in sicer takó, de ni znabit na svetu, pri velikim številu toplic, vender dvojnih, de bi bile popolnama enacih lastnost; nektere bi zamogle nekterim še clo hudó škodovati. Če to, kar je v toplicah nevidno raztopljeniga, tudi po nevidljivih ljuknicah v človeka telo zleze, ga okrepča in mu novo moč in zdravje da; mora tudi vse drugo, kar človek, žival ali rastljina v svoj živež oberne, popred ali v zraku ali v vodi raztopljeno biti.

V jutrovih bolj gorkih deželah, na Ruskim pa še clo pozimi se navadno pogostama v čistih vodah kópajo; — tó je zlo zdravo; voda opêre in sčisti vse zablatane potne in serkajoče ljuknice telesa, mu da tudi novo moč, de človek, ki se je pràv in v pravim času opral, čuti svoje telo ložeje, bolj vgibčno, zdi se mu, de se je pomladil. V vodi je velika moč življenja, ni ga ne za nove rane boljiga zdravila od nje.

(Dalje sledí.)

Še nekaj od mizarskiga in tesarskiga lesá.

(Nadalje.)

Skušnja učí, de les pod prostim nebam, kjer ga enkrat dež moči, enkrat pa sonce perpeka, nar manj časa terpí; popolnama posušen in na suhim kraji vdelan les pa terpí sto in sto let, brez de bi gnjil ali strohnel. Stara resnica tedej je: de mora v pohištvu vdelani les do dobriga suh biti, če hočeš, de se ti ob kratkim po storjenim delu hiša poderla ne bo.

Imamo izgledov dovelj in lahkó bi jih po imeni povedali, kjer so se novi, iz siroviga lesá narejeni strôpi v 3 letih ali pa še poprej podèrli.

Saj tudi ne more drugači biti. Sirov les, poln sočnosti in zapert od zgorej in zdolej, na obeh konceh pa zazidan, mora gnjiti, naj ga postavi Peter ali Pavel. Natornim postavam se ne da zabavljati, in kdor kaj taciga storí, naj si bo tesarski mojster v kmetiški jopi ali pa v gosposki suknji, očitno kaže, de zavolj pomanjkanja prave vednosti sam sebe goljufá, ali pa tistiga, komur hišo dela.

Ravno taka se zgodí, če ostropje iz pràv suhiga lesá, z mokrim nasipam (šuto) obsuješ; leseni strop se bo kmalo mokríne navzel, obsut in zakrit se nemore posušiti, zamoči se in sperí. *)

Vsak skerben gospodár in vsak umen tesarski mojster je tedej dolžán na to paziti, de se nikjer sirov les v ozidje in na ostropje ne zadeluje in nikdar z mokrotnim nasipam ne obsuje. Dostikrat je drago človeško življenje v hudi nevarnosti v tacih poslopjih. Ko se kaj taciga prigodí, de se slabo delo dostikrat koj za petámi tacih mojstroskazov podêre, se z debelimi očmi ozirajo in oprašujejo, kaj de je vzrok te nesreče — tega pa ne spoznajo ali saj nočejo spoznati, de so samí tega krivi, kér so sirov les za strop vdelali ali pa mokrotni nasip na ostropje nasuli.

Samó za take dela v pohištvih, kakor za podstrešje (grušt) i. t. d. pri kterih se les ne zazída, ampak ga vunanji zrak prepihava in suší, ni ravno treba popolnama suhiga lesá. Boljši je pa vunder tudi pri tacih delih suh les od siroviga, kér skušnje učé, de clo sirov les v podstrešjih se rad vije in njih terpežnosti zlo škodje.

(Dalje sledí.)

*) Zató tudi brez škode ni, če dekle, kadar v stanicah pôde ribajo, polne škafe vode na tla vlivajo, de voda čez in čez po tleh stojí, jezeru enaka. Ko bi hišni gospodarji škodljivost taciga namakvanja tál poznali, bi gotovo ne pripustili nepotrebniga in neumniga ravnanja, kakoršniga posebno v Ljubljani vidimo. Če ne plava cela stanica (cimer) v vodi, mislijo Ljubljanske dekle, de se tla ne dajo osnažiti. Pojte na Dunaj gledat, kakó tam tla snažijo ali ribajo! Dunajska dekla naenkrat le majhin prostorček pôda in le kar je pràv namoči in koj potem ga začne z žaganjem pridno dergniti; takó gré od kraja do kraja, dokler ni celi pod osnažen, ki je zdej bel ko miza, pa zraven tega že tudi suh. Tako ribanje ima trojni dobiček: pervič ne škodje zdravju, kér so stanice berž berž suhe, ne pa dolgo časa močirne, kakor pri nas; drugič se pôd delj časa gnjilobe obvarje, in tretjič se ne premoči pod podam vdelani strôp. — Ljubljančanji, ki ste hišni gospodarji, ne perpustite tedaj navadniga neumniga ribanja, ki je od ene straní nepotrebno in le lenôbi vaših dekel služi, od druge straní pa vašim hišam silno škodljivo. Lena dekla misli, de naj ji voda in povodinj storí, kar sama z žaganjem in ribanjem noče storiti. Brez zamere Krajnice! svoje peče znaste zares lepó prati, de so bele ko sneg, — — pôde pa takó nerodno ribate, de je zjokati. Vredništvo.

Bog daj zdravje!

(Konec.)

IV. Zdravo spanje.

Počitek je človeku nar potrebnisi vžitek, de po sladkim spanji truplo novo moč zadobí. Kdor podnevi pridno dela, se pod milim Bogam utrudi, pa dobro vést ima, ta mehko spi in si dobro počíje. Vesel in zdrav v jutro vstane, in ves krepek lahko na svoje delo gré.

Le po noči je zdravo spati; podnevi le bolniki počivajo, ki ponoči spanja nimajo. Tudi otroci in pa celo stari ljudjé podnevi zadremljejo. Grozno škodljivo je cele nočí prebedeti, po dnevi pa spati. Narboljši spanje boš imel pred polnočjo; in pravijo, de ena ura pred polnočjo spati več zda, kakor po polnočí tri.

Ni zdravo spati v tesnih čumnatah, kér je preveliko ljudí, kakor po planinah, kér pozimi toliko vojdrov v svoje dimnice nanosijo, de se eden drujiga dotíka. Ni zdravo v pretoplih spavnicah ležati, in potreba je, vsako jutro okna in vrata odpreti, de jih veter pràv prehladí. Ni zdravo na pernicah ležati; boljši je žima, slama ali pa plevnik. Večkrat se morajo na sonci presušiti, ako na pernicah spiš. Za otroke in mlade ljudí pérnica zdrava ni.

Gerdo in nezdravo je, se po pêči valjati, ali pa za pečjo ali kamenam pariti, kakor imajo po nekterih krajih navado. Slama se mora pogosto premeniti, in pèrtiči po pranji pogerniti. Brez pèrtiča le s..nja leží. Sram naj bo gospodinjo, ki postelje s čem pogerniti nima.

Po dvoje pod eno odejo — v eni postelji ležati ni zdravo, posebno pa za odrašene otroke škodljivo na duši in telesi. Sapa in pot se rada tovarša primeta, ki mu dobro ne dé. Posebno otrokam škodljivo je ležati per starih ljudeh. V ptujih posteljah lehko bolezen ali pa marčesa nalezeš.

Predolgo spati ne hasne; sedem ur je zdravim celo dovolj. Ne vlezi se, dokler nisi truden, pa tudi vstani, kedar se prebudiš. Poležávati je gerda in pregrešna razvada. „Hitro spat', pa zgodaj vstat'; če hočeš biti zdrav in mlad“.

Ljubomir.

Posebno dobro zdravilo, prisadne otekline omečiti.

Veliko tacih oteklin je, ki se ne dajo poprej ozdraviti, dokler se ne omečíjo in dokler gnoj ali sokrovica iz njih ne izteče. Za take otekline naj si bojo na roki, nogi, na persih ali kje drugod, ni boljšiga zdravila, kakor krompirjevec, to je krompirjevo zeliše, na kropi kuhano, potem pa kakor špinača sosekano, v kako ruto zavito in na oteklino položeno. Taki gorki okladki (Umschläge) naj se ponavljajo takó dolgo, dokler se oteklina ne omečí in ne predere. — Vsak kmet si to zdravilo lahkó sam naredí, ktero otekline mečí, zraven tega pa tudi bolečine tolaži.

Dr. K.

Černe bukve.

Žalostno terpinčenje živine smo vidili 2. dan Rožniga cveta letas. V. Št. V. na Dolenskim je kupil neki Ljubljanski mesár veliciga in lepo rejeniga bika. Z vervi ga gonjači križem prevežejo, de bi ga varno brez nesreče v mesnico prignali. Bik pa, ki je bil močan in serčan, jim je vender še nadležval. Kaj storí neusmiljeni mesár? Ojster nož vzame in ga poríne biku v desno okó, de mu precej izteče in celo pot mu kri iz očesne jame teče; ravno takó ga dregne potem v levo okó, de ga popolnama oslepí. V tacih groznih bolečinah je bilo revno živinče v mesnico gnano, v smert peljano. Takó neusmiljeno oslepljeni bik se je vsakimu v serce smilil, kdorkoli ga je vidil, in očitno so ljudjé neusmiljeniga mesárja rotili. Potrebno bi bilo, de bi za take terdoserčne dela deželska gosposka kazni (strafinge) odločila, ker vidimo, de še takó lepe besede se kamnitniga serca ne primejo.

Dopis iz Černemlja.

„26. dan pretečeniga mesca popoldan ob 4. je na Griču — fare Černomalske, komesije Poljanske, 9 hiš z drugim poslopjem vred pogorelo. Eden sosedov je blizo svoje hiše kamnje za hlev streljal. Veter, ki je tisti dan jako pihal, zanese rudečiga petelina narprej v njegovo streho, in iz njegove mahoma na vse druge. Kér so ljudje večidel na polji delali, in kér je ogenj od vetra podpihan naglo krog sebe segal, niso skor drujiga

odnesli, kakor kar so na sebi imeli. Že popred sromaški, so zdaj popolnama berači. Tudi stariga možá, na kteriga se je goreča streha poderla, so vsiga osmojeniga iz plamena potegnili, ki je tudi čez tri dni v grozovitih bolečinah umerl. Noben pogorelcov ni bil zavarvan! — Pervo nedeljo po ti nesreči, kakor tudi popred večkrat, smo farmanam veliko dobroto bratovšine sv. Florjana razložili, ter jim živo priporočili h ti bratovšini pristopiti; tode bojim se, de je tudi ta beseda, kakor toliko drugih, padla na skalo, in bo brez sadu ostala.

Bolj veselo, kakor povedana prigódba je, de v celi naši okolici letina jako dobro obeta. Stern je gosta in visoka, de jo je lepo viditi. Sadne drevesa se že zdaj pod svojo veliko težo šibijo — perve črešnje smo že na Križovo zobali; in terta je polna, de je veselje, in že od Binkušti v čvetji. Bog nas le kake toče obvaruj! Zavarval pa svojiga polja ali tertja, bi skorej rekel, gotovo noben ne bo. Nekaj je tega res kriva velika revščina pri ljudeh, ki svoje pridelke zavolj velike dalje od dobrih tergov in zavolj slabih cest le težko in pod ceno spečavajo; nekaj pa stara vkoreninjena presoja, de vse nove naprave niso drujiga kakor nove štibre. — Terdi pa zlatenčnimu človeku kakor hočeš, de je to, kar vidi, belo ali zeleno, njemu se bo pa vunder rumeno zdelo — kér je zlatenčen. Kdo bo mreno iz očesa vlekel tistimu, ki hoče prostovoljno slep biti? — Černomalski.

Veselo veselo oznanilo.

Njih eminencija, milostljivi kardinal in Salcburški veliki škof knez Švarcenberg so po Njim dani oblasti 30. dan Velikiga travna t. l. prečastitljiviga opáta in Celjskiga tehanta, gospoda Antona Slomšeka za škofa in kneza Lavanške škofije izvolili, in takó so se spolnile vošíla, ktere so nam gosp. J. D. pred nekaj časam v dopisu pod nadslovam „Bog nas vsliši!“ razodéli, rekoč: „Ko še Lavanška škofija za svojim ljubljenim rajnkim škofam gorko žaluje, si prizadevajo premilostljivi Salcburški veliki škof in knez, zbiraje nam noviga pastirja, ji gorke solze vtolažiti. Brez dvombe Jih bo Božja previdnost, kar jo enodušno prosimo, v tim težavnim poklicu na možá vpotila, kteriga vsi v sercu nosimo!“ — — In Bog Vas je vslišal!

Smert svetiga Očeta Papeža.

Sveti Oče Papež Gregori šestnajsti, so umerli 81 let stari k veliki žalosti cele kalolške cerkve na Binkeštni pondeljik (1. dan Rožniga cveta) dopoldan ob poldesetih. Hud šên na desni nogi se je nanaglama na pljuča vergel in življenje vikšiga pastirja katolške cerkve po kratki bolezni končal. — Rajnki Oče Papež — v versti papežev 263. — so se poprej imenovali Mavrus Kapellari, so bili rojeni v Belluni na Beneškim 18. Kimovca v leti 1765, so bili poprej menih kamaldulenskiga reda, potem za kardinala izvoljeni 21. Sušca 1825, za papeža pa 2. Svečana v letu 1831.

Kér ima volitev papežev veliko posebniga, mislimo marsikterimu bravcu vstreči, če povémo, kakó noviga papeža volijo.

Berž ko papež umerje, zaklenka mertvaški zvon, ki samó papežam zvoní, iz visociga gradú (kapitóla) v Rimu, in oznani Rimljanam smert papeža; koj potem poslaniki nesejo smertno oznanilo vladarjem vsih druzih deželá. Vpričo 3 kardinalov razlomi zdej kardinal-ključar papežev perstan, ki ima na eni strani podobo apostelja Petra in Pavla, na drugi pa imé tedajniga papeža, in ki se v spomín, de je bil sv. Peter enkrat ribič, tudi ribčji perstan (Fischerring) imenuje. — Truplo mertviga papeža pervi dan po smerti mazilárijo (balzamirajo) in praznično napravljeniga z veliko častjo, pa vunder brez zvonjenja in petja, nesó v cerkev sv. Petra, kjer ga na mertvaški oder (na pare) takó položijo, de mu pobožno ljudstvo lahkó noge kušuje. Po preteklih 3 dneh ga s posebno veliko častjo pokopljejo — skozi 9 dni potem pa bilje v kapelici sv. Gregorja v cerkvi sv. Petra za-nj opravljajo. Dvanajsti dan pridejo v ravno ti kapelici vsi kardinali skupej, ki imajo oblast, noviga papeža izvoliti in se odtod podajo v staro in krasno poslopje poleg papeževe hiše, ki se mu Vatikan pravi. V tem poslopji, ki je takó veliko, de imá, kakor pravijo, 11 tavžent stanic (cimrov), se zaprejo kardinali posamezno v majhne izbice, meniškim izbam enake. Tù moli, se posti in se v Bogu posvetuje vsak kardinal, kteriga bi za prihodnjiga papeža izvolil. To premišljevanje dostikrat več dni terpí; papeža Gregorja desetiga so clo 3 leta volili. Vsak kardinal zapiše potem na listik papirja imé tistiga, kteriga on izvoli. Če volitev še ni dognana, sožgó v odločeni uri na nekim ognjiši vse nabrane listike, in dim, ki se pri dimniku prikaže, je oznanilo, de papež še ni izvoljen. — Izvoljen papež si sam izvoli papeževo imé; samó Peter se ne sme imenovati v čast sv. Petra, perviga papeža. Praznično napravljeniga noviga papeža spremijo zdej kardinali v kapelico sv. Gregorja in mu tù persežejo. Potem se vsede novi papež na papežev stol in z veliko častjo ga nesejo v cerkev sv. Petra, kér mu vsi kardinali očitno persego storijo. Neke dni po tem duhovskim posvečenji mu pred vratami cerkve sv. Petra tudi krono Rimskiga kralja na glavo dajo v znamnje, de je papež tudi deželni vladar. Sveti oče papež blagoslovijo zdej ljudstvo in s tem je navadna volitev noviga papeža dokončana. (Conv. Lexic.)

Za učitelje kaj.

(Nepokojne šolarje v šoli vkrotiti), učijo nemške bukvice, ktere so na Dunaji ravno zdaj na svitlo prišle in le 20 krajc. veljajo, pod nadpisam: Nur Ruhe! Oder 300 einfache Mittel, die Ruhe in der Schule ohne irgend eine Strenge zu erhalten. Gesammelt und herausgegeben von Peter Bleich, Lehrer an der v. Zoller- und Bernard'schen Hauptschule in Wien.

Vprašanje.

Kjé pravijo: raco narediti, v poménu obropati ali okrasti? — Nekdo terdi, de je v tém poménu slišal reči: „zdaj so pravo raco naredili.“ Če še kdo drugí práv vé, kjé takó pravijo, je prošen nam to na znanje dati.

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Papir,

ki je vpervič lan, potém predivo, preja, platno, cunja, iz katerih papir delajo.

Današnjimu listu je perdjana 12. doklada.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 13. Rožniga cveta.		V Krajnju 8. Rožniga cveta.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	58	2	3
1 » » banaške	2	6	2	6
1 » Turšice	1	5	1	6
1 » Soršice	—	—	1	28
1 » Rèži	1	27	1	36
1 » Ječmena	1	5	1	12
1 » Prosa	1	7	1	17
1 » Ajde	1	2	1	6
1 » Ovsa	—	50	—	54

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*